

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування головного закладу вищої освіти)

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

(повна назва відокремленого структурного підрозділу)

Циклова комісія

правничих дисциплін

(назва циклової комісії)

“ПОГОДЖЕНО”

Завідувач

Юридичного відділення

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

_____
(підпис) *С.Л. Флорескул-Світова*
(ініціали та прізвище)

_____
(підпис) *М.Я. Дерев'янчук*
(ініціали та прізвище)

“ ____ ” _____ 20 ____ року

“ ____ ” _____ 20 ____ року

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

“Право соціального захисту”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма

“Право”

(назва освітньо-професійної програми)

Спеціальність

081 “Право”

(код і назва спеціальності)

Галузь знань

08 “Право”

(код і назва галузі знань)

Освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

(назва освітньо-професійного ступеня)

Мова навчання

українська

(вказати: на якій мові читається предмет)

Чернівці, 2020 рік

Силабус навчальної дисципліни _____ **“Право соціального захисту”**

(назва навчальної дисципліни)

складений відповідно до освітньо-професійної програми

“Право”

(назва освітньо-професійної програми)

затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «25» травня 2020 року) та введеної в дію наказом ректора №142 від «27» травня 2020 року.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені (педагогічні) звання)

викладач вищої кваліфікаційної категорії, д.п.н., доц. О.Ю. Докаш

Профайл викладача (-ів)

E-mail

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

<http://college-chnu.cv.ua/article/5f881b83d6f28212d7d8b02f>

o.dokash@chnu.edu.ua

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2605>

четвер з 14:30 до 16:30

Силабус навчальної дисципліни обговорено та узгоджено на засіданні циклової комісії

правничих дисциплін

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ року

Голова циклової комісії

(підпис)

Н.С. Попельницька

(ініціали та прізвище)

Схвалено Методичною радою ВСП «Фаховий коледж ЧНУ імені Юрія Федьковича»

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ року

Голова методичної ради

(підпис)

О.Я. Білокрила

(ініціали та прізвище)

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол № _____ від _____, 20__ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № _____ від _____, 20__ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № _____ від _____, 20__ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

1. Загальні відомості про дисципліну

Анотація. Право соціального захисту є невід'ємною складовою системи національного права України, що призначена для регулювання пенсійного забезпечення громадян, забезпечення їх соціальними допомогами, компенсаційними та страховими виплатами, а також регулювання соціального оослужування в різних його видах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система соціальних правовідносин, що виникають, змінюються та припиняються між суб'єктами у сфері соціального захисту та забезпечення.

Рівень професійної підготовки сучасного фахівця значною мірою залежить від рівня освоєння ним теоретичної бази, вміння застосувати теоретичні знання по відношенню до практичних ситуацій, ступеня правової культури. Формування сучасного правового мислення не може відбуватися саме по собі. Цьому процесу має сприяти цикл дисциплін, серед яких одне з чільних місць займає дисципліна «Право соціального захисту».

Мета викладання навчальної дисципліни «Право соціального захисту» полягає в отриманні студентами теоретичних знань у сфері соціального захисту та забезпечення; набутті практичних навичок застосування правових норм, що регламентують ці відносини; формуванні правосвідомості та правової культури у майбутніх юристів; підготовці професіоналів, здібних самостійно і грамотно орієнтуватись у сучасних соціально-забезпечуваних правовідносинах, приймати виважені та обґрунтовані рішення в рамках своєї професійної компетенції.

Завданнями вивчення дисципліни є:

вивчення студентами основних категорій, принципів та інститутів права соціального захисту; напрямків правового регулювання відносин у сфері соціального захисту; ознайомлення із системою чинного законодавства про соціальне забезпечення та соціальний захист та набуття навичок роботи з нормативними актами; з'ясування підстав та умов виникнення, зміни та припинення соціально-забезпечувальних правовідносин; вміння вирішувати практичні ситуації у сфері соціального захисту та забезпечення.

Пререквізити: основою для вивчення дисципліни «Право соціального захисту» є такі дисципліни, як «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Трудове право». Окрім цього, для повного розуміння питань, що вивчаються навчальною дисципліною, велике значення мають знання, отримані студентами під час вивчення дисциплін «Адміністративне право», «Цивільне та сімейне право».

Результати навчання.

Після вивчення дисципліни студент набуває:

Загальні компетентності (ЗК)

- здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях;
- уміння планувати та організовувати свою професійну діяльність;
- знання і розуміння предмету та характеру професійної діяльності, природи етичних стандартів та здатність діяти на їх основі;
- вміння працювати самостійно, проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність, а також працювати в команді колег за фахом;
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- знання засад і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів таких фундаментальних галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, сімейне, трудове право, господарське право, кримінальне і кримінальне процесуальне право;
- навички реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права;
- уміння застосовувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
- здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції;
- здатність застосовувати юридичну аргументацію.

Програмними результатами навчання є здатність студентів:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю;
- викладати матеріал з певної проблематики таким чином, щоб розкрити зміст основних питань;
- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;
- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Після опанування дисципліни студент повинен **знати**:

- особливості права соціального захисту як самостійної галузі права, систему, структуру і загальні положення права соціального захисту в Україні;
- принципи і джерела права соціального захисту;
- особливості механізму виникнення, зміни та припинення правовідносин та види юридичної відповідальності в сфері соціального захисту;
- суб'єкти права соціального захисту та їх правовий статус;
- організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні;
- поняття та класифікацію соціальних ризиків;
- систему страхового пенсійного забезпечення;
- правове регулювання спеціальних пенсій;
- види та правове регулювання страхових допомог та державних соціальних допомог;
- соціальні пільги та соціальне обслуговування.
- засоби регулювання та захисту при порушенні діючого законодавства з права соціального захисту;
- основні нормативно-правові акти, які врегульовують відносини у сфері соціального захисту в цілому та соціального захисту зокрема;
- проблеми та напрямки вдосконалення соціального законодавства в ринкових умовах.

вміти:

- розрізняти відносини, що регулюються правом соціального захисту, та відносини, що регулюються іншими галузями права; користуватись правовою термінологією;
- застосовувати на практиці, узагальнювати і аналізувати нормативно-правовий матеріал даної галузі права;
- давати правильну юридичну кваліфікацію конкретним соціально-забезпечувальним відносинам;
- формулювати правові питання, що впливають із конкретної ситуації; орієнтуватись в змінах та доповненнях до законодавства права соціального захисту України, яке знаходиться у стані реформування;
- приймати виважені рішення у відповідності до норм права соціального захисту; надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях; застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях.

2. Опис навчальної дисципліни

2.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни “Право соціального захисту”						
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Модулів	
Денна	4	7-8	3	90	2	ЗАЛІК

2.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

№ за/п	Теми	Усього годин
МОДУЛЬ 1 Загальна частина права соціального захисту		
1.	Тема 1. Право соціального захисту як самостійна галузь права	9
2.	Тема 2. Принципи і джерела права соціального захисту	9
3.	Тема 3. Правовідносини у сфері соціального захисту. Юридична відповідальність	9
4.	Тема 4. Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні	9
5.	Тема 5. Соціальні ризики	9
Разом за модулем 1		45
МОДУЛЬ 2 Особлива частина права соціального захисту		
6.	Тема 6. Система страхового пенсійного забезпечення	10
7.	Тема 7. Правове регулювання спеціальних пенсій	8
8.	Тема 8. Страхові допомоги	9
9.	Тема 9. Державні соціальні допомоги	9
10.	Тема 10. Соціальні пільги та соціальне обслуговування	9
Разом за модулем 2		45
Усього за курс		90

2.2.1. Теми лекційних занять

№ за/п	Назва теми
1.	<p align="center">Тема 1. Право соціального захисту як самостійна галузь права</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Право соціального захисту як галузь національного права. 2. Предмет права соціального захисту. 3. Особливості врегульованих нормами права моделей суспільних відносин у сфері соціального захисту. 4. Функції права соціального захисту. 5. Система права соціального захисту. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 4, 5, 8, 14.</p>
2.	<p align="center">Тема 2. Принципи і джерела права соціального захисту</p> <p align="center">План</p> <p>Лекція 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки, значення та види принципів права соціального забезпечення 2. Соціальна справедливість як загальноправовий принцип права соціального забезпечення. 3. Зміст галузевих принципів права соціального забезпечення 4. Внутрішньогалузеві принципи права соціального забезпечення. <p>Лекція 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела права соціального захисту: поняття, зміст, види. 2. Поняття форм права соціального захисту та їх класифікація. 3. Міжнародно-правові акти. 4. Національні нормативно-правові акти. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 3, 4, 5, 8, 14, 17, 20.</p>
3.	<p align="center">Тема 3. Правовідносини у сфері соціального захисту.</p> <p align="center">Юридична відповідальність</p> <p align="center">План</p> <p>Лекція 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, основні ознаки, види правовідносин у сфері соціального захисту. 2. Юридичні факти в праві соціального захисту. 3. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального захисту. 4. Об'єкти правовідносин у сфері соціального захисту. 5. Окремі види правовідносин у сфері соціального захисту. <p>Лекція 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Юридичні факти непрацездатності в праві соціального захисту. 2. Страховий і трудовий стаж та вислуга років як юридичні факти. 3. Складні життєві обставини як юридичні факти. 4. Юридична відповідальність у праві соціального захисту. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 12, 14, 15, 19, 25.</p>
4.	<p align="center">Тема 4. Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні</p> <p align="center">План</p> <p>Лекція 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і загальна характеристика організаційно-правових форм соціального захисту. 2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. 3. Державний соціальний захист.

	<p>Лекція 2</p> <ol style="list-style-type: none"> Недержавний соціальний захист: <ul style="list-style-type: none"> Види особистих заощаджень на «старість» Недержавне пенсійне забезпечення Особисте страхування Соціальний пакет підприємства (установи, організації) Довічне утримання Родинна підтримка Благодійність Волонтерська діяльність Гуманітарна допомога <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 14.</p>
5.	<p style="text-align: center;">Тема 5. Соціальні ризики</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Поняття, ознаки та види соціальних ризиків. Непрацездатність як соціальний ризик. Загальна характеристика постійної непрацездатності. Порядок встановлення стійкої непрацездатності. Порядок підтвердження тимчасової втрати працездатності. Загальна характеристика груп інвалідності. Причини інвалідності. Поняття та загальний порядок розслідування нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Поняття безробіття. Порядок визнання громадянина безробітним. Втрата годувальника та малозабезпеченість як соціальні ризики. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 3, 4, 5, 8, 14.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Тема 6. Система страхового пенсійного забезпечення</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>Лекція 1</p> <ol style="list-style-type: none"> Структура системи страхового пенсійного забезпечення в Україні. Суб'єкти права на отримання пенсії із солідарної пенсійної системи. Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Страховий стаж у солідарній системі. Порядок визначення заробітної плати (доходу) для обчислення пенсій. Призначення, перерахунок та виплата пенсій. <p>Лекція 2</p> <ol style="list-style-type: none"> Пенсії за віком. Пенсії по інвалідності. Пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Види довічних пенсій в накопичувальній пенсійній системі. Договір страхування довічної пенсії. Умови та порядок отримання одноразової виплати з коштів Накопичувального фонду. Організація і порядок здійснення управління в солідарній системі. <p>Лекція 3</p> <ol style="list-style-type: none"> Загальні умови призначення пенсій у недержавній пенсійній системі. Пенсійний контракт. Пенсійна схема. Пенсійні виплати недержавного пенсійного забезпечення. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 4, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 16, 21, 22, 23, 24, 25.</p>

7.	<p style="text-align: center;">Тема 7. Правове регулювання спеціальних пенсій</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій, що передбачені законодавством України. 2. Державні пенсії особам, звільненим з військової служби, та деяким іншим особам. 3. Пенсійне забезпечення державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування. 4. Пенсійне забезпечення народних депутатів, суддів та службових осіб органів прокуратури. 5. Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 4, 5, 8, 11, 12, 13, 14, 16, 23, 24, 25.</p>
8.	<p style="text-align: center;">Тема 8. Страхові допомоги</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>Лекція 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види страхових допомог. 2. Підстави та умови надання допомоги по безробіттю застрахованим особам. 3. Обчислення страхового стажу. 4. Підстави відкладення, скорочення та припинення виплати допомог по безробіттю. 5. Порядок виплати допомоги по безробіттю та внесення даних про періоди отримання виплати до трудових книжок. <p>Лекція 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одноразова виплата допомоги по безробіттю для організації безробітними підприємницької діяльності. 2. Підстави, умови та розмір надання допомоги по тимчасовій непрацездатності. 3. Допомога по вагітності та пологах. 4. Допомога, що надається потерпілому від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що спричинили втрату працездатності. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 14, 17.</p>
9.	<p style="text-align: center;">Тема 9. Державні соціальні допомоги</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття державних соціальних допомог, їх ознаки та види. 2. Допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю. 3. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. 4. Допомоги дітям з інвалідністю та особам з інвалідністю з дитинства. 5. Державні допомоги сім'ям з дітьми. 6. Державна соціальна допомога у зв'язку з вагітністю та пологами. 7. Допомога при народженні дитини, при усиновленні дитини. 8. Державна соціальна допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. 9. Державна соціальна допомога на дітей одиноким матерям. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 14, 17.</p>
10.	<p style="text-align: center;">Тема 10. Соціальні пільги та соціальне обслуговування</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>Лекція 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та класифікація соціальних пільг. 2. Порядок призначення житлових субсидій. 3. Звільнення або зменшення плати за житло та комунальні послуги. Право на безоплатне або пільгове придбання ліків.

	<p>4. Система надання соціальних послуг.</p> <p>Лекція 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація, типи соціальних послуг та порядок їх надання. 2. Організація та фінансування надання соціальних послуг. 3. Соціальне обслуговування громадян похилого віку. 4. Соціальне обслуговування неповнолітніх. Соціальний супровід. 5. Соціальна реабілітація осіб з інвалідністю. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 3, 4, 5, 8, 14, 17, 18, 20.</p>
--	---

2.2.2. Теми семінарських занять

№	Назва теми
1	<p>Тема 1. Право соціального захисту як самостійна галузь права</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Право соціального захисту як галузь національного права. 2. Предмет права соціального захисту. 3. Особливості врегульованих нормами права моделей суспільних відносин у сфері соціального захисту. 4. Функції права соціального захисту. 5. Система права соціального захисту. Співвідношення системи права соціального захисту та системи законодавства про соціальне забезпечення. 6. Право соціального захисту як наука і навчальна дисципліна. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 4, 5, 8, 14.</p>
2	<p>Тема 2. Принципи і джерела права соціального захисту</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки, значення та види принципів права соціального захисту. 2. Зміст галузевих принципів права соціального захисту. 3. Внутрішньогалузеві принципи права соціального захисту. 4. Джерела права соціального захисту: поняття, зміст, види. 5. Поняття форм права соціального захисту та їх класифікація. 6. Міжнародно-правові акти як форма права соціального захисту. 7. Національні нормативно-правові акти як форма права соціального захисту. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 3, 4, 5, 8, 14, 17, 20.</p>
3	<p>Тема 3. Правовідносини у сфері соціального захисту. Юридична відповідальність</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, основні ознаки, види правовідносин у сфері соціального захисту. 2. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального захисту. 3. Об'єкти правовідносин у сфері соціального захисту. 4. Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин. 5. Окремі види правовідносини у сфері соціального захисту. 6. Страховий і трудовий стаж та вислуга років як юридичні факти в праві соціального захисту. 7. Юридична відповідальність у праві соціального захисту та її види. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 12, 14, 15, 19, 25.</p>

4	<p>Тема 4. Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види організаційно-правових форм соціального захисту. 2. Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування та його види. 3. Державний соціальний захист. 4. Недержавний соціальний захист: види особистих заощаджень на «старість» та недержавне пенсійне забезпечення. 5. Особисте страхування. Страхування життя, страхування від нещасного випадку та медичне страхування. 6. Соціальний пакет підприємства (установи, організації). 7. Довічне утримання. Родинна підтримка. 8. Благодійність, волонтерська діяльність та гуманітарна допомога. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 14.</p>
5	<p>Тема 6. Система страхового пенсійного забезпечення План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура системи страхового пенсійного забезпечення в Україні. 2. Суб'єкти права на отримання пенсії із солідарної пенсійної системи. 3. Страховий стаж у солідарній системі. 4. Порядок визначення заробітної плати (доходу) для обчислення пенсій. Призначення, перерахунок та виплата пенсій. 5. Пенсії за віком. 6. Організація і порядок здійснення управління в солідарній системі. 7. Кошти Пенсійного фонду. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 4, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 16, 21, 22, 23, 24, 25.</p>

2.2.3. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Соціальні ризики - розв'язування завдань та ситуаційних вправ
2	Правове регулювання спеціальних пенсій - розв'язування завдань та ситуаційних вправ
3	Страхові допомоги - розв'язування завдань та ситуаційних вправ
4	Державні соціальні допомоги - розв'язування завдань та ситуаційних вправ
5	Соціальні пільги та соціальне обслуговування - розв'язування завдань та ситуаційних вправ

2.2.4. Самостійна робота

№	Назва теми
1	<p>Тема 1. Право соціального захисту як самостійна галузь права План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Право громадян України на соціальне забезпечення. Конституція України про право особи на соціальний захист. 2. Соціальний захист як одна з основних функцій соціальної держави. Поняття та складові соціального захисту. 3. Співвідношення понять соціальне забезпечення та соціальний захист. 4. Історичні відомості про виникнення і розвиток соціального захисту в Україні та його правове регулювання. 5. Право соціального захисту України - одна з провідних галузей національної

	<p>системи права.</p> <ol style="list-style-type: none"> Правове регулювання відносин щодо соціального захисту в сучасних умовах, поява нових організаційно-правових форм та соціальних інститутів, формування недержавної системи соціального захисту. Право соціального захисту в системі права України. Систематизація законодавства про соціальне забезпечення. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 4, 5, 8, 14.</p>
2	<p align="center">Тема 2. Принципи і джерела права соціального захисту</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Поширення права соціального захисту на всіх громадян незалежно від громадянства, форми та виду суспільно-корисної діяльності. Здійснення соціального захисту на рівні не нижче встановлених у державі соціальних стандартів. Здійснення забезпечення у випадку настання соціального ризику. Універсальність соціального захисту. Державна гарантованість права на соціальний захист. Принцип справедливості та неупередженості. Принцип поєднання солідарної та індивідуальної відповідальності. Диференціація умов та обсягів соціального захисту. Принцип ефективності. Адресний характер соціального захисту. Локальні нормативні правові акти як форма права соціального захисту. Генеральні, галузеві та регіональні угоди та колективні договори. Акти соціального партнерства. Судова практика як джерело права соціального захисту. Колізії в праві соціального захисту. <p>Література: Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 3, 4, 5, 8, 14, 17, 20.</p>
3	<p align="center">Тема 3. Правовідносини у сфері соціального захисту.</p> <p align="center">Юридична відповідальність</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Структура соціально забезпечувальних правовідносин. Умови виникнення соціально-забезпечувальних правовідносин. Юридичні факти в праві соціального захисту. Уповноважені державою органи та організації як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: а) державні органи; б) соціальні фонди; в) інші державні організації, підприємства та установи. Правова природа страхових соціальних фондів. Територіальні центри. Медико-соціальні експертні комісії. Кількісні та якісні характеристики страхового стажу. Загальний страховий стаж. Періоди, що зараховуються до стажу роботи. Час перебування на інвалідності. Правила обчислення стажу. Особливості обчислення страхового стажу з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Порядок підтвердження стажу за чинним законодавством. Поняття та види відповідальності за порушення законодавства про соціальний захист. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 12, 14, 15, 19, 25.</p>

4	<p>Тема 4. Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та значення соціального страхування в системі соціального захисту. Відмінність соціального страхування від цивільно-правового договору страхування. 2. Поняття страховиків та страхувальників. 3. Страховий випадок як об'єкт загальнообов'язкового державного соціального страхування. 4. Відповідальність платників обов'язкових страхових внесків за ухилення від реєстрації і сплати внесків. 5. Асигнування з бюджету як організаційно-правова форма соціального захисту. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 14.</p>
5	<p>Тема 5. Соціальні ризики План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки соціального ризику як інституту права соціального захисту. 2. Класифікація соціальних ризиків: за критерієм організаційно-правової форми соціального захисту та за змістом. 3. Об'єктивно-фізіологічна та об'єктивно-юридична непрацездатність (реальна та презюмована). 4. Повноваження Державної служби зайнятості. 5. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії у сфері права соціального захисту. 6. Мета та принципи встановлення державних соціальних нормативів та гарантій. Прожитковий мінімум - базовий соціальний стандарт. 7. Проблеми та перспективи розвитку законодавства України про соціальний захист. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 3, 4, 5, 8, 14.</p>
6	<p>Тема 6. Система страхового пенсійного забезпечення План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пенсійна система України: поняття та напрямки реформування. 2. Органи управління пенсійною системою. 3. Сучасний стан та проблеми застосування пенсійного законодавства України. Загальна характеристика основних законів, що регулюють пенсійні відносини в Україні. Мінімальна пенсія в Україні. 4. Право особи на пенсійне забезпечення: суб'єкти, зміст, гарантії. Принципи пенсійного забезпечення. 5. Право добровільної участі у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. 6. Правове положення Накопичувального пенсійного фонду. 7. Адміністрування недержавного пенсійного фонду. 8. Управління активами та зберігач недержавних пенсійних фондів. 9. Пенсійні активи. Звітність та оприлюднення інформації щодо недержавного пенсійного забезпечення. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 4, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 16, 21, 22, 23, 24, 25.</p>

7	<p align="center">Тема 7. Правове регулювання спеціальних пенсій</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пільгові підстави на пенсію за віком. 2. Списки виробництв, робіт, професій, посад, затверджені Кабінетом Міністрів України, що дають право на пільгову пенсію за віком. 3. Пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників. 4. Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною. 5. Пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 4, 5, 8, 11, 12, 13, 14, 16, 23, 24, 25.</p>
8	<p align="center">Тема 8. Страхові допомоги</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Допомоги Фонду соціального страхування України, що надаються у зв'язку із стійкою втратою працездатності. 2. Страхова виплата потерпілим особам, що виплачується під час їх реабілітації. 3. Страхові допомоги сім'ї потерпілого від нещасного випадку на виробництві чи професійного захворювання у випадку його смерті. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 14, 17.</p>
9	<p align="center">Тема 9. Державні соціальні допомоги</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика законодавства про державні соціальні допомоги. 2. Загальні правила призначення та виплати державних соціальних допомог. Принципи, за якими виплачуються державні соціальні допомоги. 3. Органи, що призначають державні допомоги. Джерела виплат. Відповідальність за недотримання законодавства про державні соціальні допомоги. 4. Допомоги на догляд за особами з інвалідністю внаслідок психічного захворювання. 5. Державна соціальна допомога у зв'язку з вагітністю, пологами та при народженні дитини. 6. Допомога при усиновленні дитини. Державна соціальна допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. 7. Державна соціальна допомога на дітей одиноким матерям. 8. Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг. 9. Державні допомоги особам, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 14, 17.</p>
10	<p align="center">Тема 10. Соціальні пільги та соціальне обслуговування</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела фінансування соціальних пільг. 2. Характеристика окремих видів соціальних пільг: медико-реабілітаційних, транспортних, житлових, побутових, трудових. 3. Реформування системи соціальних пільг в Україні. 4. Організація та фінансування надання соціальних послуг. 5. Соціальне обслуговування неповнолітніх. Соціальний супровід. 6. Соціальні установи для дітей та молоді: центри соціально-психологічної допомоги; консультаційні пункти центру соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді в пологових стаціонарах, жіночих консультаціях і будинках дитини; будинок нічного перебування; центр реінтеграції; соціальний готель; притулок для неповнолітніх служби у справах сім'ї. 7. Соціальна реабілітація осіб з інвалідністю. <p>Література: Основна: 1-6. Допоміжна: 3, 4, 5, 8, 14, 17, 18, 20.</p>

3. Система контролю та оцінювання

3.1. Види та форми контролю

Формами контролю знань є усне опитування, заслуховування доповідей та показ презентацій, перевірка письмових робіт, тестування.

Формою підсумкового контролю є залік.

3.2. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- проміжні та підсумкові контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

3.3. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів поточного контролю	Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Модуль №1						Модуль № 2								
T1	T2	T3	T4	T5	Мкр1	T6	T7	T8	T9	T10	МКР2			
4	4	4	4	4	5	4	4	4	4	4	5	50	50	100

Поточний контроль здійснюють під час проведення кожного семінарського та практичного заняття. Він передбачає оцінювання: теоретичної підготовленості студента до проведення занять із зазначеної теми (у тому числі й самостійно опрацьованого матеріалу); виконання завдань практичної роботи; виступу на семінарських заняттях.

Модульні контрольні роботи складаються з декількох варіантів, які включають тестові завдання за темами модулю.

Принцип розв'язання тестових завдань полягає у наступному: із запропонованих відповідей необхідно вибрати єдиний правильний варіант.

Тестові завдання закритої форми, що пропонуються студентам, являють собою питання з відповідями, серед яких необхідно вказати правильну. Слід мати на увазі, що правильною може бути тільки одна відповідь, оскільки для перевірки повноти знань і умінь використовується тип тестового завдання «множинний вибір – єдина відповідь», яку і необхідно відмітити будь-якою позначкою.

Модульна контрольна робота студентів максимально оцінюється у 5 балів.

5 балів – студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень змістового модуля дисципліни, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно пояснити застосування норм законодавства в тій чи іншій ситуації. Письмова відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Тестові завдання виконані та обґрунтовані правильно.

3-4 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні положення, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Письмова відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим. Тестові завдання виконані правильно, але відсутнє повне обґрунтування.

2 бали – на якому студентом здійснюється репродуктивна дія (копія) шляхом самостійного відтворення і застосування інформації про раніш засвоєну основу для виконання відомої дії у типовій ситуації. Правильно виконано одне тестове завдання, однак відсутнє обґрунтування.

1 бал – на якому студент розпізнає та відтворює окремі факти, елементи об'єктів при повторному сприйнятті раніше засвоєної інформації про них, або дій з ними. Тестові завдання не виконано.

3.4. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання підсумкової форми контролю (залік)

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студента за семестр, що здійснюється з вищезазначеної дисципліни у формі заліку.

На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, що передбачають перевірку розуміння студентами програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу у термінах компетентностей як результатів навчання.

45-50 балів – ставиться у випадках, коли студент має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати тестові завдання, передбачені програмою дисципліни, засвоїв основну та ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення і висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

36-44 балів – ставиться, якщо студент повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати тестові завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні термінів, категорій, розв'язанні тестових завдань.

31-35 балів – ставиться, якщо студент володіє навчальним матеріалом, передбаченим програмою, дає відповіді на поставлені запитання, але не вміє робити певні узагальнення і висновки, нечітко формулює поняття і допускається помилок у розв'язанні тестових завдань.

25-30 – ставиться у випадках, коли студент засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні запитання, не вміє чітко узагальнити опрацьований матеріал, допустився помилок у розв'язанні тестових завдань.

18-24 – ставиться у випадках, якщо студент не засвоїв матеріал і має лише фрагментарні знання матеріалу навчальної дисципліни, допускається значної кількості помилок у розв'язанні тестових завдань.

1-17 балів – ставиться студенту, який не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні запитання, не вміє або неправильно виконує тестові завдання.

4. Перелік питань для підсумкового контролю (залік)

1. Право соціального захисту як галузь національного права. Предмет та методи права соціального захисту.
2. Функції та система соціального захисту. Право соціального захисту в системі права України.
3. Поняття, ознаки, значення та види принципів права соціального захисту. Соціальна справедливість як загальноправовий принцип права соціального захисту.
4. Зміст галузевих та внутрішньогалузевих принципів права соціального захисту.
5. Поняття форм права соціального захисту та їх класифікація.
6. Міжнародно-правові та національні нормативно-правові акти як форми права соціального захисту.
7. Поняття, основні ознаки, види правовідносин у сфері соціального захисту. Юридичні факти в праві соціального захисту.
8. Суб'єкти та об'єкти правовідносин у сфері соціального захисту. Окремі види правовідносин у сфері соціального захисту.
9. Юридичні факти непрацездатності в праві соціального захисту. Страховий і трудовий стаж та вислуга років.
10. Складні життєві обставини як юридичні факти в праві соціального захисту.
11. Юридична відповідальність у праві соціального захисту.
12. Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування та його види. Державний соціальний захист.
13. Недержавний соціальний захист: види особистих заощаджень на «старість», недержавне пенсійне забезпечення, страхування життя, страхування від нещасного випадку та медичне страхування.
14. Соціальний пакет підприємства (установи, організації). Довічне утримання. Родинна підтримка.
15. Благодійність, волонтерська діяльність та гуманітарна допомога.
16. Поняття, ознаки та види соціальних ризиків. Непрацездатність як соціальний ризик.
17. Загальна характеристика постійної непрацездатності. Порядок встановлення стійкої непрацездатності. Порядок підтвердження тимчасової втрати працездатності.
18. Загальна характеристика груп інвалідності. Причини інвалідності.
19. Поняття та загальний порядок розслідування нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
20. Поняття безробіття. Порядок визнання громадянина безробітним.
21. Втрата годувальника та малозабезпеченість як соціальні ризики.
22. Структура системи страхового пенсійного забезпечення в Україні. Суб'єкти права на отримання пенсії із солідарної пенсійної системи.
23. Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
24. Страховий стаж у солідарній системі.
25. Порядок визначення заробітної плати (доходу) для обчислення пенсій. Призначення, перерахунок та виплата пенсій.
26. Пенсії за віком. Пенсії по інвалідності. Пенсії у зв'язку з втратою годувальника.
27. Види довічних пенсій в накопичувальній пенсійній системі. Договір страхування довічної пенсії.

28. Умови та порядок отримання одноразової виплати з коштів Накопичувального фонду.
29. Організація і порядок здійснення управління в солідарній системі. Кошти Пенсійного фонду.
30. Загальні умови призначення пенсій у недержавній пенсійній системі. Недержавні пенсійні фонди та їх види.
31. Пенсійний контракт. Пенсійна схема. Пенсійні виплати недержавного пенсійного забезпечення.
32. Державні пенсії особам, звільненим з військової служби, та деяким іншим особам.
33. Пенсійне забезпечення державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, народних депутатів, суддів та службових осіб органів прокуратури.
34. Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною. Пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
35. Підстави та умови надання допомоги по безробіттю застрахованим особам. Обчислення страхового стажу при наданні допомоги по безробіттю.
36. Підстави відкладення, скорочення та припинення виплати допомоги по безробіттю.
37. Порядок виплати допомоги по безробіттю та внесення даних про періоди отримання виплати до трудових книжок.
38. Одноразова виплата допомоги по безробіттю для організації безробітними підприємницької діяльності.
39. Підстави, умови, розмір та тривалість надання допомоги по тимчасовій непрацездатності. Допомога по вагітності та пологах.
40. Допомога, що надається потерпілому від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що спричинили втрату працездатності.
41. Допомоги Фонду соціального страхування України, що надаються у зв'язку із стійкою втратою працездатності. Страхова виплата потерпілим особам, що виплачується під час їх реабілітації.
42. Страхові допомоги сім'ї потерпілого від нещасного випадку на виробництві чи професійного захворювання у випадку його смерті.
43. Допомоги особам, які не мають права на пенсію, особам з інвалідністю та малозабезпеченим сім'ям.
44. Допомога дітям з інвалідністю, особам з інвалідністю з дитинства та сім'ям з дітьми.
45. Державна соціальна допомога у зв'язку з вагітністю та пологами, при народженні та усиновленні дитини, на дітей одиноким матерям, на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування.
46. Поняття, ознаки та класифікація соціальних пільг. Порядок призначення житлових субсидій.
47. Система, класифікація, типи соціальних послуг та порядок їх надання.
48. Організація та фінансування надання соціальних послуг.
49. Соціальне обслуговування громадян похилого віку та неповнолітніх. Соціальний супровід.
50. Соціальна реабілітація осіб з інвалідністю.

5. Рекомендована література

5.1. Законодавчі та нормативні матеріали

1. Деякі питання державного управління у сфері зайнятості населення: постанова Кабінету Міністрів України від 05.03.2014 р. № 90 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2014-%D0%BF>
2. Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг): *постанова Кабінету Міністрів України* від 29.12.2009 р. № 1417 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1417-2009-%D0%BF>
3. Деякі питання реалізації норм Законів України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» та «Про зайнятість населення»: постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 р. № 70 (Постановою затверджено: Порядок реєстрації підприємств, установ, організацій та фізичних осіб, що використовують найману працю; Порядок подання підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами, що використовують найману працю, звітів про зайнятість і працевлаштування осіб з інвалідністю та інформації, необхідної для організації їх працевлаштування; Порядок зарахування кількості робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю до виконання нормативу таких робочих місць, визначеного ст. 19 ЗУ «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»; Порядок сплати підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами, що використовують найману працю, суми адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю; Порядок використання суми адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю, що надійшли до державного бюджету; Порядок проведення перевірки підприємств, установ, організацій та фізичних осіб, що використовують найману працю) // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2007-%D0%BF>
4. Європейська соціальна хартія (Страсбург, 1996 р.) // База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
5. Загальна декларація прав людини (00Н, 1948 р.) // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
6. Інструкція про встановлення груп інвалідності: наказ МОЗ України від 05.09.2011 р. № 561 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1295-11>
7. Інструкція про застосування переліку професійних захворювань: наказ МОЗ України, АМН України, Мінпраці та соцполітики України від 29.12.2000 р. №374/68/338 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0068-01#Text>
8. Інструкція про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, в установах і організаціях: наказ Мінпраці, Мінюсту та Мінсоцзахисту населення України від 29.07.1993р. № 58 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0110-93>
9. Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непридатність громадян: наказ МОЗ України від 13.11.2001 р. № 455 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1005-01>
10. Інструкція про порядок обчислення і сплати страхувальниками та застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України: Постанова правління Пенсійного фонду України від 19.12.2003 р. № 21-1 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0064-04#Text>
11. Інструкція про порядок переказування пенсій громадянам, які виїхали за кордон, та виплати пенсій пенсіонерам іноземних держав, які проживають в Україні: постанова правління Пенсійного фонду України 23.04.1999 р. № 4-5 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0413-99>
12. Кодекс законів про працю України № 322-VIII від 10.12.1971 р. // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
13. Комплексна програма забезпечення реалізації стратегії подолання бідності: постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.2001 р. № 1712 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1712-2001-%D0%BF>

14. Конвенція Міжнародної організації праці «Про допомоги по інвалідності, по старості і у зв'язку з втратою годувальника» від 29.06.1967 р. № 128 // База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_326
15. Конвенція Міжнародної організації праці «Про мінімальні норми соціального забезпечення» від 28.06.1952р. № 102 // База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_011
16. Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики № 117: *Міжнародна організація праці*. Конвенція, Міжнародний документ від 22.06.1962 р. № 117 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_016
17. Конституція України : офіц. текст: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // База даних «Законодавство України». URL: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
18. Концепція професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації незайнятого населення: постанова Кабінету Міністрів України від 01.02.1996 р. № 150 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/150-96-п>
19. Методика обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги: Наказ Мінпраці та соціальної політики, Міністерства фінансів, Міністерства економіки, Держкомстату від 15.11.2001р. № 486/202/524/455/3370 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0112-02>
20. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. // База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
21. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р. № 16/98-ВР // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>
22. Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2010 р. № 1170 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1170-2010-%D0%BF>
23. Перелік посад наукових (науково-педагогічних) працівників установ, організацій, підприємств, вищих навчальних закладів, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2004 р. № 257 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2004-п>
24. Перелік професійних захворювань: постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 р. №1662 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1662-2000-%D0%BF>
25. Положение о порядке подтверждения трудового стажа для назначения пенсий: утвержденное постановлением Госкомтруда СССР и Секретариата ВЦСПС от 12 сентября 1990 г. № 369/16-52 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v6_52400-90
26. Положення про експертизу тимчасової непрацездатності: наказ МОЗ України від 09.04.2008 р. № 189 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0589-08>
27. Положення про комісію (уповноваженого) із страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності: постанова правління Фонду соціального страхування України 19.07.2018 р. № 13 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0013890-18>
28. Положення про медико-соціальну експертизу: питання медико-соціальної експертизи: постанова Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. № 1317 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%D0%BF>
29. Положення про організацію персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.1998р. №794 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-98-%D0%BF>
30. Положення про порядок, умови та критерії встановлення інвалідності: питання медико-соціальної експертизи: постанова Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. №

1317 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%D0%BF>

31. Положення про реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування: Постанова правління Пенсійного фонду України від 18.06.2014 р. № 10-1 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0785-14>

32. Положення про Фонд соціального захисту інвалідів: наказ Мінсоцполітики України від 14.04.2011 р. №129 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0528-11>

33. Порядок ведення органами Пенсійного фонду України обліку надходження сум платежів: постанова правління Пенсійного фонду України від 27.09.2010 р. № 21-2 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0988-10>

34. Порядок видачі медичного висновку про дитину з інвалідністю віком до 18 років: наказ МОЗ України від 04.12.2001 р. № 482 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0011-02>

35. Порядок видачі та зразка свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2000 р. № 1306 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2000-%D0%BF>

36. Порядок визначення показників середньої заробітної плати (доходу) в середньому на одну застраховану особу в цілому по Україні, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» враховується для обчислення пенсії: Постанова правління Пенсійного фонду України від 01.02.2008 р. №4-4 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0146-08>

37. Порядок відшкодування витрат за надані соціальні послуги з лікування застрахованих осіб та членів їх сімей після перенесених захворювань і травм у реабілітаційних відділеннях санаторно-курортних закладів за рахунок коштів Фонду соціального страхування України: постанова правління Фонду соціального страхування України від 13.07.2017 р. №39 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0039890-17#n8>

38. Порядок встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2012 р. № 420 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1387-12>

39. Порядок забезпечення осіб з інвалідністю автомобілями: постанова Кабінету Міністрів України від 19.07.2006 р. № 999 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999-2006-%D0%BF>

40. Порядок здійснення соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2013 р. № 324 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324-2013-п>

41. Порядок коригування розміру виплат, що включаються в заробіток для обчислення пенсії відповідно до Закону України «Про державну службу»: наказ Мінпраці та соціальної політики України, Міністерства фінансів України від 11.08.2003 р. № 226/509 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0758-03>

42. Порядок надання державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: наказ Мінпраці та соцполітики, МОЗ, Мінфіну України від 30.04.2002р. № 226/293/169 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0466-02>

43. Порядок надання окремим категоріям осіб послуг із комплексної реабілітації (абілітації): постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 р. № 80 в редакції від 26.07.2018 р. № 587 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-2007-%D0%BF>

44. Порядок надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності: наказ Міністерства економіки № 624 від 06.04.2020 р. // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0537-20#Text>

45. Порядок обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Положення про реєстр страхувальників: наказ Міністерства фінансів України від 24.11.2014 р. № 1162 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1553-14>

46. Порядок обчислення середньої заробітної плати: постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 р. № 100 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95>

47. Порядок обчислення стажу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 229 // База даних «Законодавство України». URL: // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2016-%D0%BF>

48. Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця: постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2015 р. № 440 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2015-p>

49. Порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній: постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.1993 р. № 637 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/637-93-p>

50. Порядок підтвердження періодів роботи, що зараховуються до трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах або за вислугу років: постанова правління Пенсійного фонду України від 10.11.2006 р. №18-1 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1231-06>

51. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд: постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2005 р. № 261 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2005-%D0%BF>

52. Порядок призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 р. 1751 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF>

53. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям: постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 р. № 250 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-2003-%D0%BF>

54. Порядок призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 р. № 558 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/558-2004-%D0%BF>

55. Порядок реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 792 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2018-p>.

56. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. № 337 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-p>.

57. Порядок утворення спеціальних комісій для вжиття заходів щодо запобігання різкому зростанню безробіття під час масового вивільнення працівників: постанова Кабінету Міністрів України від 22.04.2013 р. № 305 // База даних «Законодавство України». URL:// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2013-%D0%BF>

58. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

59. Про благодійну діяльність та благодійні організації: закон України від 05.07.2012 р. № 5073-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>

60. Про відпустки : закон України від 15.11.1996 р. № 504/96-BP // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96>

61. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>

62. Програма соціального захисту ветеранів: постанова Кабінету Міністрів від 15.01.2005 р. № 42 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42->

- 63.** Про гуманітарну допомогу: Закон України від 22.10.1999 р. № 1192-XIV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14>
- 64.** Про державний бюджет на відповідний рік: закон України // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
- 65.** Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>
- 66.** Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються зі служби у зв'язку з реформуванням Збройних сил України, та членів їх сімей: закон України від 15.06.2004 р. № 1763-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1763-15>
- 67.** Про державні нагороди України: Закон України від 16.03.2000 р. № 1549-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1549-14>
- 68.** Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
- 69.** Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>
- 70.** Про державну службу : Закон України від 10.12. 2015 р. № 889-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
- 71.** Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України від 16.11.2000 р. № 2109-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>
- 72.** Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>
- 73.** Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15>
- 74.** Про додаткові заходи щодо посилення соціального захисту багатодітних і неповних сімей: Указ Президента України від 30.12.2000 р. № 1396/2000 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1396/2000>
- 75.** Про жертви нацистських переслідувань: Закон України від 23.03.2000 р. № 1584-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1584-14>
- 76.** Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09.11.2017 р. № 189-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19>
- 77.** Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 р. № 2342-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>
- 78.** Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>
- 79.** Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>
- 80.** Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
- 81.** Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
- 82.** Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

- 83.** Про затвердження порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру: постанова Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 р. № 270 // база даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-2001-п>
- 84.** Про затвердження форми акта обстеження матеріально-побутових умов сім'ї: наказ Міністерства праці та соціальної політики від 28.04.2004 р. № 95 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-04>
- 85.** Про затвердження форми висновку лікарської комісії медичного закладу щодо необхідності постійного стороннього догляду за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу та Інструкції про порядок його надання: наказ МОЗ України від 31.07.2013 р. № 667 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1666-13>
- 86.** Про заходи щодо впровадження персоніфікованого обліку відомостей у системі обов'язкового державного пенсійного страхування: Указ Президента України від 04.05.1998 р. №401/98 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401/98>
- 87.** Про заходи щодо поетапного впровадження у Пенсійному фонді автоматизованого персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: постанова Кабінету Міністрів України від 08.06.1998 р. № 832 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/832-98п>
- 88.** Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 24-64-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
- 89.** Про індексацію грошових доходів населення: Закон України від 03.07.1991 р. № 1282-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-12>
- 90.** Про межу малозабезпеченості: Закон України від 04.10.1994 р. № 190/94-BP // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190/94->
- 91.** Про мінімальний споживчий бюджет: Закон України від 03.07.1991р. № 1284-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1284-12>
- 92.** Про надання щомісячної грошової допомоги малозабезпеченій особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, який за висновком лікарської комісії потребує постійного стороннього догляду, на догляд за нею: постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.2000 р. №1192 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-2000-%D0%BF>
- 93.** Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- 94.** Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
- 95.** Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>
- 96.** Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005 р. № 2623-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>
- 97.** Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. № 875-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
- 98.** Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16.12.1993 р. № 3721-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12>
- 99.** Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
- 100.** Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 р. № 2262-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>
- 101.** Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 р. № 2262-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>

102. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 р. № 1788-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>

103. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01.06.2000 р. № 1767-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-14>

104. Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»: постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.1994 р. № 552 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/552-94-п>.

105. Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»: постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.1994 р. № 94 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94-94-%D0%BF>

106. Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їхніх сімей: постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 р. № 393 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393-92-п>

107. Про підвищення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: постанова КМ України від 23.11. 2011 р. № 1210 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1210-2011->

108. Про порядок посвідчення права особи на пільги відповідно до Закону “Про соціальний захист дітей війни: наказ Міністерства праці та соціальної політики від 05.04.2006 р. № 107 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0458-06>

109. Про поховання та похоронну справу: Закон України від 10.07.2003 р. № 1102-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-15>

110. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. № 966-XIV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14>

111. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

112. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>

113. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 р. № 3739-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17>

114. Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 рр. від 17.04.1991 р. № 962-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12>

115. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні Закон України від 06.10.2005 р. № 2961-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>

116. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>

117. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>

118. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23.12.2010 р. № 2862-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17>

119. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18.11.2004 р. № 2195-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2195-15>

120. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>

121. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>

122. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 р.

№ 2558-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>

123. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05.02.1993 р. № 2998-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>

124. Про спрощення порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.1995р. № 848 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-95-п>

125. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>

126. Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист: Закон України від 24.03.1998 р. № 203/98-ВР // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203/98>

127. Про статус і соціальний захист осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28.02.1991 р. № 796-XII // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12>

128. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 р. № 2790-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

129. Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 22.02.2001 р. № 2272-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2272-14>

130. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

131. Про затвердження плану заходів на 2019 рік з реалізації Стратегії подолання бідності : *розпорядження Кабінету Міністрів України* від 20.02.2019 р. № 86-р // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2019->

132. Про трудові книжки працівників: постанова Кабінету Міністрів України від 27.04.1993 р. № 301 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-93>

133. Списки виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість на яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах: постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 461 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/461-2016->

134. Типове положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та інвалідів, геріатричний пансіонат, пансіонат для ветеранів війни і праці: наказ Міністерства праці та соціальної політики від 29.12.2001 р. № 549 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0066-02>

135. Типове положення про молодіжне відділення дитячого будинку-інтернату: наказ *Міністерства праці України* 02.04.2008 р. № 173 // база даних «законодавство України». Url: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0676-08#text>

136. Типове положення про притулок для дітей служби у справах дітей: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.1997 р. № 565 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-97-п>

137. Типове положення про психоневрологічний інтернат: постанова Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 957 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2016-п>

138. Типове положення про соціальний готель: наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 03.04.2006 р. № 98 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0450-06>

139. Типове положення про соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-п>

140. Типове положення про соціальний центр матері та дитини: постанова Кабінету

Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-п>

141. Типове положення про центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-п>

142. Типове положення про центр соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі: наказ Міністерства праці та соціальної політики України 14.02.2006 р. № 31 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0476-06>

143. Типове положення про центр соціально-психологічної допомоги: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741 // База даних «Законодавство України». URL: // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-п>

144. Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-п>

145. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 р. // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

5.2. Основна (базова) література:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. 5-те вид. доп. і переробл. К.: ЦУЛ, 2014. 440 с.

2. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б.І. Сташків. Чернівці: ПАТ ПВК Десна, 2016. 692 с.

3. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / О.М. Ярошенко, Г.О. Барабаш, Н.М. Вапнярчук та ін.; за ред. О.М. Ярошенка. 4-те вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2015. 458 с.

4. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / Т.А. Занфірова, М.І. Іншин, С.М. Прилипко та ін.; за заг. ред. Т.А. Занфірової, С.М. Прилипка, О.М. Ярошенка. 2-ге вид. перероб. і доповн. Х.: ФІНН, 2012. 640 с.

5. Право соціального забезпечення України: Навчальний посібник / за заг. ред. П.Д. Пилипенка. Вид. 3-є, змін. і доп. К.: Істина, 2012. 232 с.

6. Право соціального забезпечення України: підручник / Пилипенко П.Д. та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П.Д. Пилипенка; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Ін Юре, 2014. 476 с.

5.3. Допоміжна література:

1. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення: монографія / Чанишева Г.І. та ін. Одеса: Фенікс, 2015. 328 с.

2. Андріїв В.В. Москаленко О.В., Прилипко С.М., Ярошенко О. М. Правовідносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування: теоретичний аспект. Х.: ФІНН, 2011. 280 с.

3. Болотіна Н.Б. Право людини на соціальний захист в Україні. К., 2010. 107 с.

4. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 663 с.

5. Вишновецька С., Новосельська І. Право соціального забезпечення України. Навч.-метод. посіб. для студ. юрид. спец. К.: ДП Вид. дім Персонал, 2009. 320 с.

6. Коробенко Н.П. Пенсійне забезпечення по інвалідності в солідарній пенсійній системі України: монографія; Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України. К.: Вид-во Акад. праці і соц. відносин ФПУ, 2011. 172 с.

7. Кучма О.Л. Страховий стаж як категорія трудового права і права соціального забезпечення України: монографія; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2013. 202 с.

8. Лата Н.Ф., Андреева О.С. Право соціального забезпечення України: навч. посіб. К.: КНТЕУ, 2011. 147 с.

9. Москаленко О.В. Основні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах ринкової економіки: монографія. Х: Юрайт, 2012. 400 с.

10. Науково-практичний коментар Закону України «Про пенсійну реформу» / за ред. Ю.І. Руснака. К.: Центр учбової л-ри, 2012. 158 с.

11. Пенсійне та соціальне забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та членів їх сімей: довідник / В.І. Маценко та ін. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 479 с.
12. Пенсійні правовідносини в Україні: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.П. Стадник, А.А. Ширант, М.М. Шумило; відп. ред. Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна. К.: Вид-во «Юрид. Думка», 2013. 276 с.
13. Право на пенсію та його реалізація за сучасним законодавством України: Довідник / Н.М. Хуторян, М.М. Шумило, Я.В. Сімутіна (та ін.); наук. ред. Н.М. Хуторян, М.М. Шумило. К.: Юрид. думка, 2012. 208 с.
14. Право соціального забезпечення в Україні : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [М. І. Іншин та ін. . за заг. ред. С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка] . Держ. НДІ МВС України. – Х. : ФІНН, 2009. – 433 с.
15. Синчук С.М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 421 с.
16. Скоробагатько А.В. Правове регулювання пенсійного забезпечення наукових працівників: монографія. О., 2010. 161 с.
17. Сташків Б.І. Гарантії права на соціальне забезпечення Чернігів: Чернігів. держ. ін-т права, соціальних технологій та праці, 2011. 100 с.
18. Сташків Б.І. Право соціального обслуговування: навч. посіб. К., 2007. 567 с.
19. Сташків Б.І. Юридичні факти в праві соціального забезпечення: монографія. Чернігів, 2008. 260 с.
20. Стеценко В.Ю., Токарев Г.М. Медичне право України (реформування охорони здоров'я в умовах страхової медицини): монографія. К.: Атіка, 2012. 144 с.
21. Татаренко Г.В. Договірне регулювання пенсійного забезпечення в Україні: монографія. Луганськ, 2011. 220 с.
22. Ткаліч І.О. Правове регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів у системі недержавного пенсійного забезпечення України: монографія; Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України. К.: Сталь, 2012. 159 с.
23. Ткаченко Н.М. Пенсійна реформа та пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників та державних службовців України. Пенсійні реформи: світовий досвід. К.: Алерта, 2012. 84 с.
24. Шумило М.М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців: монографія. К., 2010. 272 с.
25. Шумило М.М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні : монографія. К.: Ніка-Центр, 2016. 680 с.

6. Інформаційні ресурси

1. www.reyestr.court.gov.ua - єдиний державний реєстр судових рішень
2. www.president.gov.ua – офіційна сторінка Президента України
3. www.rada.gov.ua – сервер Верховної Ради України
4. www.kmu.gov.ua – урядовий портал Кабінету Міністрів України
5. www.ovu.com.ua/pages/bmu - офіційний сайт загальнодержавного науково-практичного фахового видання «Бюлетень Міністерства юстиції України»
6. www.pravoua.com.ua - офіційний сайт загальнонаціонального науково-практичного юридичного журналу «Право України»
7. www.kul.kiev.ua/gurnal-chasopis-kup-/chasopis-kijivskogo-universitetu-prava.html - офіційний сайт юридичного науково-теоретичного щоквартальника «Часопис Київського університету права»
8. www.ligazakon.ua - портал Ліга Закон
9. www.nau.kiev.ua - професійна юридична система Мега-НАУ
10. www.gntb.gov.ua - сайт Державної науково-технічної бібліотеки України
11. www.nplu.org - сайт Національної парламентської бібліотеки України
12. www.pravo.org.ua - сайт Центру політико-правових реформ
13. pravotoday.in.ua - юридический портал Pravotoday
14. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
15. <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>] - офіційний сайт Міністерства соціальної політики України
16. www.ukrstat.gov.ua - офіційний сайт Державної служби статистики України
17. www.scourt.gov.ua - Верховний Суд України (інформаційний сервер)
18. www.echr.coe.int/echr - Європейський суд з прав людини
19. www.ccu.gov.ua/uk/index - Конституційний Суд України
20. www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index - Міністерство соціальної політики України
21. www.nas.gov.ua/Pages/default.aspx - Національна академія наук України
22. www.aprnu.kharkiv.org - Національна академія правових наук України
23. www.court.gov.ua - Судова влада (офіційний веб-портал)
24. www.ilo.org/global/lang-en/index.htm - Міжнародна організація праці
25. www.golos.com.ua - Голос України (газета Верховної Ради України)